

- מעריב
- <
- הנבחרת
- <
- דעות

הנבחרת דעות

כשהמשלה ממסמסת, רק הרחוב יכול להציל את החטופים | פרופסור יוסי שפיגל

מבקרי ההפגנות למען החטופים טוענים שהן מעלות את מחיר העסקה. אך ללא לחץ ציבורי על ממשלה שנראה כי אינה להוטה לעסקה, החמאס עלול להגיע למסקנה שאין טעם להחזיק בחטופים חיים

תגיות:

מחאה / עסקת חטופים / עסקה לשחרור החטופים

זה זמן רב נשמעים בישראל קולות האומרים כי הפגנות למען שחרור החטופים מעלות את המחיר שהחמאס דורש עבור שחרורם ולכן פוגעות במשא ומתן עם החמאס. למשל, הפרופסור ישראל אומן, שזכה בפרס נובל בכלכלה על תרומתו לתורת המשחקים, טען כי הפגנות לשחרור החטופים "מזיקות, מעכבות ומונעות את שחרור החטופים, ומעלות את המחיר לבלתי אפשרי".

האינטואיציה לטענות אלה ברורה: כאשר שני צדדים מקיימים משא ומתן, וצד א' מגלה להיטות לבצע עסקה, צד ב' מבין כי ביכולתו להשיג יותר, ולכן הוא מקשיח את עמדותיו. אלא שאינטואיציה זו מניחה כי שני הצדדים אכן מעוניינים לבצע עסקה. החמאס מן הסתם מעוניין לבצע עסקה, אחרת לא היה ממשיך להחזיק בחטופים חיים. אבל האם ממשלת ישראל מעוניינת לבצע עסקה לשחרור חטופים? גורמים שונים בממשלה כבר הצהירו שהם מתנגדים לעסקה כזו. ראש הממשלה מצידו מצהיר אמנם על כך ששחרור החטופים חשוב בעיניו, אלא שבפועל יש שלל ראיות לכך שמאחורי הקלעים הוא פועל לחבל ולמסמס את המשא ומתן לשחרור החטופים.

כעת, נניח שהחמאס יגיע למסקנה כי אין בכוונת ממשלת ישראל להגיע לעסקה לשחרור חטופים. ברור שבמקרה כזה לא יהיה לחמאס אינטרס להמשיך ולהחזיק בחטופים חיים. לשם מה לו? אחרי הכול, החטופים שווים בעיני החמאס רק אם ניתן לקבל עבורם תמורה. ללא ציפייה לקבלת תמורה, החמאס יחסל את החטופים בדיוק כמו שרצח את ששת החטופים במנהרה

מכאן שברור שללא הפגנות ולחץ ציבורי על הממשלה להגיע לעסקה, יש חשש כבד לגורלם של החטופים. מעבר לכך, חטופים שהשתחררו מעזה מספרים שהם ראו את ההפגנות והמחאות, ושמעו את בני המשפחות שלהם מתראיינים ונאבקים עבורם, וזה "נתן להם טעם לחיות." גם במובן זה ההפגנות והמחאות עוזרות לחטופים שעדיין מוחזקים בעזה לשרוד, ולא מזיקות להם כפי שטוענים מתנגדי ההפגנות.

אלא שמלבד העובדה שללא מאבק ציבורי עיקש להחזרת החטופים יש חשש כבד שהחמאס יפגע בהם, או שהחטופים לא יצליחו לשרוד בשבי, ההפגנות גם מזכירות לכולם את עקרון הערבות ההדדית והסולידריות בחברה הישראלית. ראש הממשלה עצמו היטיב לבטא עקרון זה כשכתב בזמנו לנעמה יששכר שריצתה עונש מאסר ברוסיה כי "מאז ומתמיד עמנו מתאפיין במורשת של ערבות הדדית – איננו מפקירים אף אדם לגורלו".

ללא עקרון זה, שהיה לאורך השנים עקרון כמעט מקודש בחברה הישראלית, החברה הישראלית עלולה להתפרק. למה שאדם כלשהו יקריב משהו למען הכלל אם הוא יודע שאם יקרה לו משהו, זוהי בעיה שלו? למה שלוחמים יסכנו את חייהם אם אינם בטוחים שמדינת ישראל תעשה הכול כדי להציל אותם במקרה הצורך? למה שטייסים יטוסו אלפי קילומטרים למשימות שונות אם הם יודעים שאם מטוסם יפגע והם יאלצו לנטוש אותו גורלם יהיה כמו של רון ארד?

לאמירה שההפגנות "מזיקות, מעכבות ומונעות את שחרור החטופים" היה בסיס לו ממשלת ישראל והעומד בראשה היו מחויבים לשחרור החטופים. כל עוד יש ספק שזהו המצב, נדרש לחץ ציבורי על הממשלה לבל תשכח את העיקרון שראש הממשלה עצמו ניסח: "איננו מפקירים אף אדם לגורלו". ואשר למחיר שישראל תידרש לשלם? ובכן, המפגינים ובני משפחות החטופים הבינו כבר מזמן כי לפני שדנים בשאלת המחיר, חשוב קודם להבטיח שממשלת ישראל אכן מחויבת להשלים עסקה לשחרור חטופים. ללא עסקה כזו, לשאלת המחיר אין כל חשיבות.

הכותב הוא פרופסור יוסי שפיגל, הפקולטה לניהול ע"ש קולר, אוניברסיטת תל אביב, נשיא האגודה הישראלית לכלכלה, וחבר פורום הכלכלנים לשמירה על הדמוקרטיה

